Staršiski list

2011/15

20 lět SŠT-impresije ze swjedźenja dnja 08.01.2011 w Šunowje

wudaće: nalěćo 2011/15
wudawaćel: Serbske šulske towarstwo z.t.
Póstowe naměsto 2
02625 Budyšin
tel.: 03591 550216
faks: 03591 550220
info@sorbischer-schulverein.de
www.sorbischer-schulverein.de
zamołwitej redaktorce: Marja Jaworkowa/Monika Süßowa
tel.: 03591 550215
fota: SŠT; R. Dvoracek str. 4/5, S. 3/5; P. Rota S. 4; M. W. S. 5; T. Mikławšk titulne, str. 7, S. 7
© 2011 Serbske šulske towarstwo z.t./Sorbischer Schulverein e.V.

Lubi starši,
w tutym staršiskim lisće posrědkujemy Wam nastorki k zhromadnemu wotkryću swěta Wašich dźěći ze wšěmi zmysłami, z wutrobu a rozumom a na hrajkace wašnje. W našich pěstowarnjach kładźemy ważnosć na to, zo so rjanosć a harmonija přirody kreatiwnje wotkrywatej. Paralelnje k posrědkowanju wědy wuwiwaja so socialne kompetency. Jako towarstwo wužiwamy mnóstwo móžnosćow za to a smy mjez druhim wosebitu serbskorěčnu wuknjensku software wuwili. Wědomje a zaměrnje wužiwamy tež při hrajkanju nowe medije.
Lětsa swjećimy 20lětne wobstaće Serbskeho šulskeho towarstwa. Sčasom je ilustrowana chronika wušła a naša homepage www.sorbischer-schulverein.de je so dospołnje předźěłała. Pohladajće do njeje! Zhromadny narodninski swjedźeń je za pěstowarske dźěći w naléću a za hortowe dźěći w lěću planowany.
Přeju Wam wjesołe a žohnowane jutry

Waša

Ludmila Budarjowa
předsydka Serbskeho šulskeho towarstwa z.t.

Wobsah:

Dźěćatstwo so měnja-nowe wužadanja na dźěći dźensa	1
Ralbičanska pěstowarnja swjeći 40lětny jubilej	3
Spočatki-něhdyša wjednica Rejza Matješcyna powěda	3
Wjelelětna wjednica Monika Čornakec so dopomina	5
Jubilejny swjedźeń w Ralbicach	6
Ptači kwaso, witaj zaso!	7
Chróšćanska pěstowarnja 10 lět w nošerstwje SŠT	8
20 lět Serbske šulske towarstwo z.t.	10
„Pumpot“-dźěći w kultusowym ministerstwje	11
Nowe zwučowanja na kompjuteru za dźěći	12

Dźěćatstwo so měnja - nowe wužadanja na dźěći dźensa

Wo kubłanju njeje so něhdy zawěsće tak wjele rozmyslowało. Nimale cyłe žiwjenje bě z ratarstwom zwjazane. Maćerje bjerjechu swoje dźěći sobu na polo, pozdźišo wostachu pola dźěda a wowki abo staršich bratrow a sotrow doma. Zahe zapřijachu so tež do wšědneho dźěła a pomhachu w domjacnosći. Ważne bě „posłuchać“ a „so přiměrić“. Prjedy bě derje najědźene, to rěka, tołše dźěćo wosebje strowe a derje radźene, tak dźensa skěrje pola tajkeho dźěsća so bojimy nadwahi ze swojimi pózdnimi sćěhami. Wosebje měrne, dušne dźěćo -prjedy najlěpje wotćehnjene- widźi so dźensa snadź jako njesamostatne a z kompleksami.

Swět je so přeměnił a z nim předstawy wo prawym a strowym wuwiću a kubłanju, wo tym, što su hódne cile a ideale a kak móžeš je docpěć. Tež swójba je so změniła. Ważnosć nana za zažne kubłanje je so spóznała. Nan a mać staj často jenož samaj zamołwitaj a často jeničkaj dorosćenaj partneraj za dźěćo. Wulkoswójba je prjedy cyle wotsamo kubłanje sobu přewzała a wjele impulsow za wuwiće dawała. Jeli wobaj dźěłataj, chodźa dźěći do žłobika, pěstowarnje, horta. Dźěćo ma přez to wjace nastorkow a pozbudźowanja, ale móže być tež wjace poćežowanjow. Swójba podpěruje so přiběrajcy přez zjawne institucije, ale tež přez medije. Wjele wěcow njezhonja dźěći dźensa wot staršeju, ale z hinašich žórłow, n. př. z telewizora.

W nowym dźěćatstwje špiheluja so lěpšiny a škody towaršnosće, kotraž so postaja přez medije a informacije. Ćeže, kotrymž su dźěći dźensa wustajene:

- wjele konsumowanja, mało kreatiwity
- wjele pasiwity, mało pohibowanja
- wjele informacijow z druheje ruki, t.r. z medijow, mało primernych nazhonjenjow z realneho swěta
- wjele widźenja a słyšenja, mało druhich zmysłowych powabkow
- wjele kumštnych swětow, mało realnych nazhonjenjow.

Tuchwilna towaršnosć, kotraž je nakopjena z informacijemi, je dźěćatstwu nowy raz dała. Woprawdźite zetkanja su přeco rědše. Socialne kompetency so při tym lědy wuwiwaja. Tu móže pěstowarnja jako rum zetkawanja ważny nadawk spjelnić. Dźěći trjebaja dźensa žiwjenske rumy, w kotrychž móža z wšěmi zmysłami wuknyć-z hłowu, wutrobu a ruku. Začuće, myslenje a činitosć maja jednotu tworić. Starši su pak dźensa ważniše, hač hdy prjedy. Njeměr a njewurunanosć přiběratej. Nadawk staršeju je, pomhać při orientowanju w přeco komplikowanišim a njepřewidźomnišim swěće. Mać a nan staj trěbnaj jako spušćomne městno, hdźež nazhonja dźěći wobstajnosć, schowanosć a lubosć.

Pěstowarnja wuwiwa so přeco bóle jako podpěra swójbneho kubłanja ze samostatnym kubłanskim nadawkom. Dźěći njejsu jenož dźěl swojeje swójby, ale samostatne wosoby a wosobiny w jich swójbach. Ćežišćo pedagogiskeho dźěła w pěstowarni njeleži dźensa wjace w tym, rum za hrajkanje a hrajki poskićić, kotrež swójba doma nima. Nětko je wudospołnjenje trěbne, kotrež dźěćom zaso přirodu a swójsku fantaziju wotkryje. Swójba je a wostanje najważniše městno kubłanja. Tohodla maja so pěstowarnje wo to starać, zo při kubłanju starši zapřijeja a runje tak starši w jich kubłanskich kompetencach sylnja a podpěruja.

po: Charmaine Liebertz „Die neue Kindheit - ihre Chancen und Gefahren!“ w Kindergartenpädagogik-Online-Handbuch-

Ralbičanska pěstowarnja swjeći 40 lětny jubilej

Spočatki-někdyša wjednica Rejza Matješcyna powěda

Po šulskim wuchodźenju běch dwě lěće na gymnaziju we Warnoćicach na šuli. Potom dźěch do Radworja na wukubłanje na pěstowarku. Knježnički tamnišeje katolskeje pěstowarnje nas někotre měsacy wuwučowachu. Moje prěnje městno bě potom w Halštrowje, hdźež wotydźenja stwičku mějach. Pozdźišo dźěłach w Chrósćicach, prjedy hač mje do Wóslinka njepósłachu. Na wšě tři městna jězdźach z kolesom. Hižo tehdy chodźach a dźěłach w serbskej narodnej drasće.

Za naš čas, jako běch ja dźěćo, tola žana pěstowarnja njebě. Ze spočatka 60tych lět zašłeho lětstotka, jako započachu maćerje přez załoženje prodrustwow na dźěło chodźić, zarjadowa so w Ralbicach wot gmejny w lěćnych měsacach žnjenska pěstowarnja. Někak wot jutrow do srjedź nowembra přichadźachu dźěći k nam. Ja mějach Nowosličanskich rano napoł wosmich při busu wotewzać a 16.45 hodź zaso k busej přewodźeć. Wjesne dźěći přichadźachu najčasćišo sami a dźěchu tež zaso sami domoj. Někotre dźěći přiwjezechu so tež z Hórkow. Tež moje tři dźowki bórze sobu do pěstowarnje chodźachu.

Pěstowarnja bě srjedź wsy, tam, hdźeš je nětko lěkarska praksa. Bě to jedna wulka stwa, po schodźe horje. Deleka bě korčma. Twarjenje bě jara stare. Moja najwjetša starosć pak běše nuznik, kotryž mějachmy z korčmu hromadźe a kotryž bě přez puć. Bojach so dźěći přez puć pósłać, zo njebychu sej do traktora zaběželi. Tuž kupi mi mój njeboh muž wulki boł z wěkom, kotryž so horjeka jako nuznik wužiwaše. Mějach někak 20 dźěći wot 3 do 6 lět. Druhdy pomhaše mi Kralec mać. Rady chodźachmy po wjesce abo do lěsa. Tam sej hable, žołdźe a skoru hromadźichmy a z tym paslichmy. Paslenki potom chwilu w našej stwi z mjenom stejo wostajichmy, doniž je dźěći sobu domoj njewzachu. Najradšo chodźachmy do Łazkowskeho lěsa a so po puću w Klóšterskej wodźe kupachmy. Snědań přinjese sej kóžde dźěćo sobu a k wobjedu chodźachmy do šulskeje kuchnje, kotraž bě w nětřišej pěstowarni zarjadowana.

Jako raz póndźelu rano do pěstowarnje dóńdźech, wuhladach w našej stwi nad durjemi hnězdźace łastojčki. Běchu přez njedźelu sej přez powočinjene wokno hnězdo natwarili. Łastojčki so pola nas wulahnychu a hač do septembra do našeje stwy lětachu.

Wólby do staršiskeho aktiwa w Ralbičanskej pěstowarni

W pěstowarni dale derje serbować

RALBICY (nd/kor.). Wólbna zhromadźizna do staršiskeho aktiwa wotmě so w Ralbičanskej pěstowarni zašłu srjedu. Předsyda aktiwa, wučer Hinc Fryča, poda rozprawu wo dźěławosći aktiwa kaž tež nowe namjety za plan. Wosebje wuzběhny wón, kak ważne je zhromadne dźěło mjez pěstowarnju a staršimi. Namołwješe tež staršich do kruteho nałožowanja maćeršćiny. To płaći runje tak za serbowanje w pěstowarni, hdźež so tež přez hajenje našich nałožkow w maćeršćinje skrućujemy.

(Nowa Doba, 04.12.1985)

Po přikładźe Konječanskeje pěstowarnje wuhotowachmy kóžde lěto wulět. Z busom podachmy so do Drježdźan do zwěrjenca a na jězbu z pioněrskim ćahom po parku. Po tym jědźechmy z Bad Schandaua do Pillnitza z parnikom. Maćerje móžachu so na jězbje wobdźělić. Pozdźišo jědźechmy tež někotre razy do Błótow a dachmy so čołmikować. W nazymje přeprosychmy sej maćerje na mały program a ćehnjechmy z lampionkami přez wjes. Dźěło bě ćežke, ale mějachmy jara wjele wjesela zhromadnje.

1970 so přećah pěstowarnje rozsudźi. Po sobotach dźěłachmy na twarnišću a hrajkanišću nětřišeje pěstowarnje. Při tym nas knjez Hinc Fryča, wučer a předsyda staršiskeho aktiwa, jara podpěraše. My zastarachmy dźěłaćerjow z pomazkami. W decembrje samsneho lěta přećahnychmy do stwy nad tehdyšej lěkarskej praksu w nětřišej pěstowarni. 1971 so Monika Čornakec

jako wukubłana pěstowarka přidruži. Mějachmoj někak 30 dźěći a lěto pozdźišo móžachmy w něhdyšim gmejnskim bydlenju druhu skupinu wotewrić. Wotnětka wosta pěstowarnja přez cyłe lěto wotewrjena. 1980 přewza Monika Čornakec wjednistwo pěstowarnje. Přeco sym była z dźěćimi jara zwjazana a hišće dźensa so wjeselu, hdyž mi přez płót „ćeta Rejza“ přiwołaja.

Wjelelětna wjednica Monika Čornakec so dopomina

Lětsa w aprylu budźe tomu 40 lět, zo sym pěstowarka. 27 lět sym Ralbičansku pěstowarnju nawjedowała. To bě rjane dźěło z Rejzu Matješcynej. Kóžde lěto swjećachmy wulki dźěćacy swjedźeń na hrajkanišću. Ja mějach dobre zwiski do katolskeje pěstowarnje w Drježdźanach, w kotrejž sym před Ralbicami dźěłała.

Tamniše koleginy mi často material za paslenje připósłachu. Na lětnym wuléće z dźěćimi wopytachmy tutu pěstowarnju. Naše dźěći tam wobjedowachu. Mam nětko hišće w garderobje mojeje skupiny lampu wisajo, kotruž sym sej wot Drježdźanskich před 40 lětami wuprosyła, dokelž wisaše pola nas jenož nahi kabel ze žehlawku.

Rada wokrjesa wotměwaše přeco zaso njepřizjewjene kontrole w pěstowarni. Mějachmy konkretny měsačny, tydźenski a dnjowy plan předpołožić. To sym sej tehdy tak zaśćěpiła, zo dźensa hišće njedźelu tajke dokładne plany sej wudźěłam.

Do Ralbičanskeje pěstowarnje buštej 1994 Konječanska a 1999 Smjerdźečanska pěstowarnja přirjadowanej. Gmejnska pěstowarnja přeńdźe po změnje do nošerstwa CSB. 2004 přewza SŠT dźěćace přebywanišćo. Tuchwilu wopytuje naše dnjowe přebywanišćo 20 žłobikarskich, 69 pěstowarskich a 56 hortskich dźěći, wo kotrež so 11 kubłarkow stara.

„Bóh žohnuj Ralbičan pěstowarnju, dźěći a kubłarki
a zachowaj wjele lět tule parličku našeje wjeski.“

(kónčne słowa narěče tehdyšeje wjednicy Moniki Čornakec k 30 lětnemu wobstaću)

Jubilejny swjedźeń w Ralbicach

Naš jubilejny swjedźeń padny do adwentneho časa. Tohodla nochcychmy pře wjele zarjadowanjow, ale planowachmy za kóždy dźeń mału wosebitostku.

Prěni dźeń na přijeću dźěći hosći z programom zwjeselichu a swoje kmanosće w spěwanju a rejowanju pokazachu. Předšulska skupina překwapi ze serbskimi scenami powědančka „Das geteilte Licht“. Mjez hosćimi běštaj wjesnjanosta Hubertus Ryćer a předsydka SŠT Ludmila Budarjowa. Wosebje so wjeselachmy přez wopyt něhdyšeje wjednicy Rejzy Matješcyneje a dalšeje serbskeje ćety, Reginy Šołćineje. Wonej dźěćom a kubłarkam wo starych časach powědaštej a bajki čitaštej. Wutoru wuhotowachmy dźěćace kino. Na druhi dźeń so po cyłym domje pasleše a poprjancy pječechu. Jedyn dźeń podachmy so z busom do Budyšina do Serbskeje fachoweje šule za socialnu pedagogiku, hdźež nas tamniši šulerjo z hru „Popjelawka“ zwjeselichu. Pjatk dźěćom słódnu zhromadnu snědań w skupinach přihotowachmy a z hodownym wobradźenjom tydźeń zakónčichmy.

Ralbičanske kubłarki

Ptači kwaso, witaj zaso!

29.01. přeprosychu sej Ralbičenjo swójbnych a přećelow pěstowarnje na jubilejny swjedźeń do Šunowskeje hospody. Dokelž bě ptači kwas, wěnowachu program cyle swjedźenjej ptačkow. Wulka skupina hordźe w swojich narodnych drastach nałožk ptačeho kwasa w spěwach, basnjach a rejach pokaza. Mjeńše dźěći jako ptački předrasćene so runje tak w programje wobdźělichu. Kóždy móžeše swój talent pokazać, spěwajo, rejujo, hudźo. Składnostnje 40lětneho wobstaća pěstowarnje dachu sej hosćo kofej a wot staršich napječeny tykanc zesłodźeć -a bjesadowachu hišće dołho.

Ptači kwas swjećachu tež we Wotrowskej pěstowarni „Dźěćacy raj". Ze zhromadnej snědanju a dźaknym spěwom hotwańčam so hosćina započinaše (wobrazy deleka). Na kwasnu hosćinu w starej šuli witaše wjednica Hańžka Nawcyna w mjenje kwasneje ptačeje bobrije staršich, dźědow a wowkow kaž tež zajimowacych hosći, mjez nimi tež předsydku SŠT Ludmilu Budarjowu a koordinatorku pěstowarnjow Marlis Młynkowu.

Pyšna njewjesta Swenja a jeje nawoženja Franc powitaštaj hosći z basnju. Braška Syman z braškowskim kijom rejki dirigowaše. Luboznje zanjesene spěwy a basnje wobrubichu pisany program.

Chróšćanska pěstowarnja 10 lět w nošerstwje SŠT

W Chrósćicach mějachu wšu přičinu k swjećenju. Před 10 lětami přewza SŠT nošerstwo dnjoweho přebywanišća z tehdy 78 dźěćimi. „Mjeztym nimale

podwojena ličba rěči tola jasnje wo tym, kak dobra pěstowarnja z hortom je.“ Tak wupraji so Ludmila Budarjowa chwalobnje ke kwaliće Chróšćanskeho kubłanišća. Dale wuzběhny předsydka SŠT spomóžne dźěło ze staršimi, wowkami a dźědami. Podpěra přez staršiski dom je wuměnjenje dobreho dźěła w pěstowarni a horće. Runje tak ważne pak je tež zhromadne dźěło wšěch kubłanišćow we wjesce runje tak kaž z wjesnjanostu a fararjom. Z tuchwilu 144 dźěći je 88 maćernorěčnych serbskich, 43 pochadźa z němsko-serbskich měšanych swójbow, 12 dźěći je němskich. Dźěći přińdu tež z kónčin, kiž njesłušeja do Chróšćanskeje gmejny, štož rěči zawěsće za wuběrne dźěło zarjadnišća. Wšě do kubłanskeho procesa zawjazane wosoby su maćernorěčni a rěča bjezwuwzačnje serbsce. Wosebitosć domu je „němskorěčna kubłarka“, kotraž ze wšěmi dźěćimi jenož němsce rěči. Tu je princip „Jedna wosoba-jedna rěč“ a jeho skutkownosć jasnje k spóznaću. Zetkaja dźěći zwonka pěstowarnje „němsku kubłarku“, rěča z njej němsce, hačrunjež je tuta Serbowka.

Na swjedźenju swjateho Mikławša, 6.12., přichwata něhdźe 350 ludźi do Chróšćanskeje „Jednoty“, zo bychu tam zhromadnje z pěstowarnju jubilej woswjećili. Kubłarki a starši su rumnosć rjenje wupyšili. K darjenemu wosuškej swójbow Zelnakec a Dźisławkec napječechu maćerje hišće tykancy. Wosebje wćipni běchu wězo starši kaž tež wowki a dźědojo na program swojich małych a wjetšich pjerachow. Wuběrnje zawjeseli kóžda skupina na swoje wašnje swójbnych a hosći. Samo najmjeńši móžachu so derje k spěwej hibać a kleskać. Hortske dźěći wobrubichu popołdnjo z instrumentami. Woni mějachu dalšu dobru ideju - hižo w předpolu běchu pilnje paslili a tak wulke blido z najwšelakorišimi wudźěłkami na předań poskićachu. Bazar wudospołnichu čaprowe wiki. Tak móžachu sej hosćo w přestawkach mjez programom rjane adwentne a hodowne dariki kupić, kotrež mějachu wosebitu hódnotu, dokelž běchu je dźěći sami paslili.

20 lět Serbske šulske towarstwo z.t.

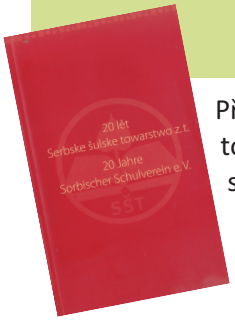

Při składnosći 20. róčnicy wobstaća Serbskeho šulskeho towarstwa z.t. je nastała brošura z hrubej dokumentaciju skutkowanja jako chronika našeho towarstwa. Wona njestaja narok na dospołnosć. Wobhladujće ju jako referencu wšěm aktiwnym čłonam a dobroćelam našeho towarstwa.

Serbske šulske towarstwo z.t. je so w duchu měrniweje rewolucije w něhdyšej NDR (1989/1990) runja druhim nowozałoženym abo wozrodźenym serbskim towarstwam spočatk januara lěta 1991 skonstituowało. Z wulkim zapalom je wone 20 lět nimale na wšěch polach serbskeho žiwjenja zamołwiće sobu skutkowało.

Smy w historisce krótkim času jara wjele docpěli. Do našeje dźěławosće su wšě starobne skupiny zapřijate: wot žłobikarskich dźěći hač k wuměnkarjam. Najwuznamniši inowatiwny puć smy w Swobodnym staće Sakskej a w Kraju Braniborskej z wuwićom a přesadźenjom našeho modeloweho projekta Witaj nastupili. Z nim mamy woprawnjenu nadźiju na zachowanje, dalewuwiće a rewitalizaciju hornjo- a delnjoserbskeje rěče. Wola k nawuknjenju serbšćiny ze stron němskeje ludnosće we Łužicy spochi přiběra. Bohužel pak njejsu so wšitke wočakowanja a žadanja spjelnili, na přikład zachowanje wšěch serbskich šulow. Najwjetša poražka za nas stej zawrjenej serbskej srjedźnej šuli w Chrósćicach (2001) a Pančicach-Kukowje (2006).

Dźakuju so wšitkim za dowěrliwe a spomóžne zhromadne dźěło we wjeselu a horju.

Ludmila Budarjowa

(Předsłowo k brošurje „20 lět Serbske šulske towarstwo z.t.-20 Jahre Sorbischer Schulverein e.V.“, kotruž móžeće w pěstowarnjach za 3,-€ škitneje płaćizny kupić.)

gratulanća na přijeću w Serbskim domje 05.01.2011

„Pumpot“- dźěći w kultusowym ministerstwje

25. januar - ptači kwas - za dźěći we Łužicy jedyn z najważnišich nałožkow w běhu lěta. Tež dźěći Witaj-pěstowarnje „Pumpot“ w Němcach nazwučuja program, wuknu spěwy a basnje a zwučuja rejki. Hižo někotre tydźenje před tym so wulosuje, štó smětaj njewjesta a nawoženja być. W tutym lěće měještej dwě holcy móžnosć rjanu njewjesćinsku drastu so woblec, dokelž so ptačokwasny program dwaj razaj předstaji. Nimo tradicionalneho zarjadowanja, na kotryž so tež starši, wowki a dźědojo, sotry a bratřa a seniorojo wjeski přeproša, wotmě so hižo jedne předstajenje 21. wulkeho róžka w kultusowym ministerstwje w Drježdźanach.

Zhromadnje ze šulerjemi serbskeje zakładneje šule Radwor jědźechu „Pumpot“-dźěći a jich kubłarki z wulkim busom do Drježdźan. Hižo w předpolu bě ćiłe žiwjenje: Njeličomne pomocnicy běchu z drasćenjom zaběrane. Wězo běchu tež dźěći jara napjeći. W kultusowym ministerstwje čakaše na nas hižo kamerowy team, kotryž dźěći cyły čas přewodźeše, program a drasty filmowaše a tež interviewy přewjedźe.

W 12 hodź. zhromadźichu so we wulkej hali we wocheži kultusoweho ministerstwa wjele zajimowanych ludźi. Wšitcy słuchachu jara wćipni, štož dźěći jim přednjesechu. „Pumpot“-dźěći spěwachu znate ptačokwasne spěwy, powědachu w basnjach, kak so ptačkam w zymje dźe, a předstajichu sebje a swoje drasty. Mjeztym pokazachu Radworscy šulerjo wšelake reje. Zhromadnje ze šulerku w katolskej narodnej drasće a lutkom z Radworja wjedźeše Jonas Räßler jako braška přez program. K zakónčenju sydachu samo małe poprjančkowe ptački za publikum. Kultusowy minister Roland Wöller da sej po programje wot Ludmile Budarjoweje wosebitosće jednotliwych drastow rozjasnić a wza sej wjele časa za rozmołwy z dźěćimi.

Sigrun Nasdala, staršiski aktiw

Nowe zwučowanja na kompjuteru za dźěći

Wjele staršich a kubłarjow maja wobmyslenja při zasadźenju kompjutera w pěstowarnjach a zakładnych šulach. Dźěći wuknu w młodych lětach rěč a komunikaciju w direktnym kontakće a zakładne zamóžnosće přez motoriske zwučowanja. Komunikacija, kotraž so w tutym stadiju wuknjenja přez medije posrědkuje, wjedźe po jich měnjenju lochce k nadměrje zwonkownych mylenjow (Reizüberflutung) a mylenju koncentracije.

Druzy zaso znapřećiwja, zo su dźěći w swěće žiwe, w kotrymž kompjuter k wšědnemu dnjej słuša a zo su z nim tak a tak konfrontowane. Jenož hdyž prawe wobchadźenje z kompjuterom wuknu, wuwiwa so medijowa kompetenca. Naš nadawk ma być, dźěćom potajkim zmysłapołne a kritiske wužiwanje medijow posrědkować.

Cyle wěsće maja so argumenty wobeju stronow chutnje brać. Wužiwanje kompjutera w pěstowarnjach a šulach jako wšoněk a rozsudny kluč k polěpšenju pedagogiskich wuspěchow wobhladować, je zawěsće wopak. Hdyž so dźěći z kompjuterom někak „zaběraja“, zo bychu měrne byli, je ličak wšo druhe hač žohnowanje za dźěći.

Dźěći maja intuitiwny přistup k zaběrje při kompjuteru, zapřija wjele wěcow hinak, druhdy tež spěšnišo hač my dorosćeni.

Wuchadźejo wot měnjenja, zo maja wjele dźěći hižo w staršiskim domje na wšelakore wašnje kontakt z kompjuterom, je SŠT wuknjensku software za dźěći w předšulskej starobje wudźěłać dało. Nowa CD leži w našich pěstowarnjach za Was, lubi starši, za 2,-€ spřihotowana. Na přichodnej stronje móžeće so z Wašimi dźěćimi hižo raz na podobnych nadawkach pospytać.